

EQUIPOS DE DINAMIZACIÓN DA LINGUA GALEGA

Os equipos de dinamización da lingua galega traballan desde os centros de ensino coa finalidade de que o alumnado, o profesorado e a comunidade educativa empregue a lingua galega para descubrir e espallar a ciencia. E fano non só no mes de novembro senón ao longo de todo o curso, conscientes de que a ciencia debe estar en galego en calquera época do ano.

Deste labor multidisciplinario de consolidación da lingua propia de Galicia no ámbito da ciencia xorden iniciativas moi diversas (certames, revistas, proxectos, presentacións, documentais, charlas e conferencias, audiovisuais, feiras científicas etc.), que contribúen a fomentar a vocación científica na xente nova.

Velaquí algúns exemplos:

Revistas:
http://www.lingua.gal/o-galego/promovelo/equipos-de-dinamizacion-da-lingua-galega/datas-sinaladas/_/contido_0980/haiche-outra-2018

http://www.lingua.gal/o-galego/promovelo/equipos-de-dinamizacion-da-lingua-galega/datas-sinaladas/_/contido_0983/revista-lambda

Certames:
http://www.lingua.gal/o-galego/promovelo/equipos-de-dinamizacion-da-lingua-galega/datas-sinaladas/_/contido_0982/iii-premios-ofelia-devesa

Exposicións:
http://www.lingua.gal/o-galego/promovelo/equipos-de-dinamizacion-da-lingua-galega/datas-sinaladas/_/contido_0984/mostra-grandes-enxeneiras-cientificas

Recursos innovadores (aplicacións, symbaloos...):
http://www.lingua.gal/o-galego/promovelo/equipos-de-dinamizacion-da-lingua-galega/datas-sinaladas/_/contido_0993/rodeiratic

http://www.lingua.gal/o-galego/promovelo/equipos-de-dinamizacion-da-lingua-galega/datas-sinaladas/_/contido_0985/symbaloo-divulgacion-cientifica

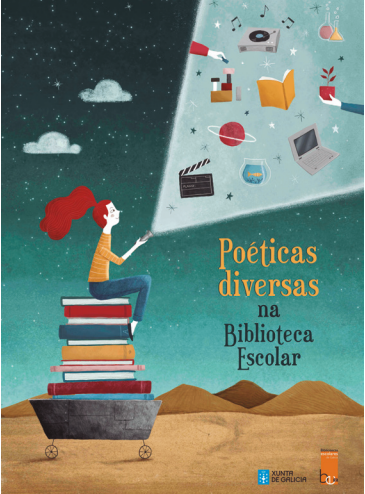
Audiovisuais:
http://www.lingua.gal/o-galego/promovelo/equipos-de-dinamizacion-da-lingua-galega/datas-sinaladas/_/contido_0990/facendo-ciencia-galego

http://www.lingua.gal/o-galego/promovelo/equipos-de-dinamizacion-da-lingua-galega/datas-sinaladas/_/contido_0992/atrevete-coa-fisica-galego

Máis iniciativas:
<http://www.lingua.gal/edlg-dia-da-ciencia-en-galego>

BIBLIOTECAS ESCOLARES

Dende a creación do Plan de mello- ra de bibliotecas escolares en 2005 procurouse de distintas formas a integración das Ciencias e das Hu- manidades, tanto nas actividades como na actualización da colección das bibliotecas dos centros educa- tivos galegos de nivel non universi- tario. Especificamente, dedicáronse varias campañas anuais a facer visibles as oportunidades que ofre- ce a biblioteca escolar para o estu- do das diversas áreas científicas e para a exploración e a investigación: “Ler ciencia na biblioteca escolar”

(2013/14), “Biblioteca escolar... mate- mático!!! (2014/15), “Biblioteca esco- lar, base de exploracións” (2015/16) ou “Aprender a pensar coa biblioteca escolar” (2017/18). Para o presente curso o lema elixido “Poéticas diver- sas na biblioteca escolar” procura es- timular unha mirada sobre o mundo que poida descubrir a poesía presente en moitas facetas da vida, tamén no ámbito da ciencia, máis alá do propio xénero literario.

Como resultado destas campañas au- mentou considerablemente o núme- ro de actividades relacionadas coas ciencias nas bibliotecas escolares, son moitos os científicos e científicas de diversas especialidades que, anualmente, son convidados a impar- tir charlas relacionadas con proxectos de investigación que se desenvolven en moitos centros, coordinados desde a biblioteca escolar, e aumentan as propostas de actividades que implican máis lectura de divulgación científica e maior número de traballos de inves- tigación sobre diferentes aspectos re- lacionados coas ciencias por parte do alumnado. En consecuencia, aumen- tan tamén os recursos de contido cien- tífico en distintos soportes e formatos que as bibliotecas albergan nas súas coleccións e que intentan cubrir as necesidades das diversas disciplinas.

Web: ciencia en galego nas bibliotecas

Para apoiar a conmemoración do mes de novembro como Mes da Ciencia en Galego nas Bibliotecas, desde a Ase- soría de bibliotecas escolares man- tense un portal cunha selección de materiais relacionados coa Ciencia en Galego:

Seleccións de materiais sobre ciencia en galego

Desde a Asesoría de bibliotecas esco- lares realízanse distintas seleccións de materiais susceptibles de formar parte da colección das bibliotecas dos centros. Cómpre, neste sentido, destacar a coidada selección de ma- letas viaxeiras que son ofrecidas en préstamo temporal aos centros, sobre Ciencias en xeral (para primaria ou para secundaria), Economía, Física e Química, Matemáticas ou Bioloxía e Xeoloxía. Para o curso 2018/19 fíxose unha actualización dos contidos des- tas maletas engadindo publicacións máis recentes realizadas cunhas perspectiva de xénero, para acoller aqueles libros que contemplan ás científicas que tiveron un papel impor- tante nos diversos campos. Pódese acceder ao contido das diversas ma- letas no enderezo:

<http://www.edu.xunta.es/biblioteca/maletas/>

Libros informativos en galego

Mantense tamén desde a coordina- ción do programa de Bibliotecas Es- colares, unha selección de libros de divulgación científica publicados en galego, moi demandados desde as bi- bliotecas dos centros educativos para poder cubrir as necesidades informa- tivas do alumnado e apoiar os seus traballos de investigación. Pódese acceder a esta selección na seguinte ligazón:

<https://www.pinterest.es/bescolasgal/ciencia-en-galego-nas-bibliotecas-libros-informati/>

Proxecto “Biblioteca Creativa”

Para o curso 2018/19, a Dirección Xe- ral de Centros e Recursos Humanos, da CEUFP, no contexto das actuacións do Plan LÍA 2016/20 de bibliotecas escolares, puxo en marcha un novo proxecto que recolle unha iniciativa anterior, o proxecto “Escornabots na biblioteca escolar”, á vez que amplía os seus contidos e finalidades: o pro- grama “Biblioteca Creativa” apoia a introdución, dentro da biblioteca esco- lar, dun espazo de creación e experi- mentación que aporte ao alumnado os

recursos e materiais axeitados; iniciar ao alumnado de infantil e primaria no campo da robótica e na linguaxe de programación a través de actividades manipulativas e outras, programadas desde a biblioteca escolar, mediante a utilización de pequenos robots, os Escornabots, deseñados dentro dun proxecto de hardware libre, cunha evo- lución aberta á comunidade. Búscase, así mesmo, ampliar as linguaxes pre- sentes na biblioteca, promover a ex- presión oral, a alfabetización múltiple, o razoamento lóxico, a aprendizaxe manipulativa, o xogo, a investigación e o traballo colaborativo de profesorado e alumnado.

Neste curso 2018/19 participan do programa “Biblioteca Creativa” un to- tal de 55 centros de ensino primario, integrados previamente, no Plan de mellora de bibliotecas escolares. Pó- dese acceder a máis información so- bre este programa na ligazón:

<http://www.edu.xunta.es/biblioteca/blog/?q=category/19/86>

Metodoloxías activas e traballos por proxectos

En abril de 2018 convocouse o V Concurso de Traballos por Proxectos, coordinados ou realizados co apoio da biblioteca escolar, con varias mo- dalidades. Todas elas contemplan pre- mios para traballos de temática cien- tífica. Nas diversas convocatorias deste certame son numerosos os proxectos que centran as súas investigacións en temas científicos. Durante o mes de novembro daranse a coñecer os proxectos galardoados na presente edición.

Nesta ligazón pode accederse aos tra- ballos premiados na convocatoria an- terior (2017/18):

<http://www.edu.xunta.es/biblioteca/blog/?q=category/17/106>

galicia

MES DA CIENCIA!
Consulta todas as datas na
Axenda de Cultura de Galicia:
www.cultura.gal/axenda

Dep. Legal: C 1966-2018

XUNTA DE GALICIA

NOVEMBRO
MES DA CIENCIA
EN GALEGO NAS
BIBLIOTECAS

MES DA CIENCIA 2018
LER E VIVIR A CIENCIA EN GALEGO!

Programación de actividades de divulgación científica da Consellería de Cultura e Turismo e da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional.

XUNTA DE GALICIA

MES DA CIENCIA NAS BIBLIOTECAS PÚBLICAS

BIBLIOTECA DE GALICIA

3 de novembro, ás 17:00 h, na aula I

Ana María Vieitez: científica de conto
Obradoiro experimental, organizado polo Consello Superior de Investigacións Científicas (CSIC), para dar a coñecer o labor desta científica galega. Para nenos e nenas de 11 a 15 anos. Inscripción previa na web: www.cidadedacultura.gal (40 prazas).

10 de novembro, ás 17:00 h, na aula I

A pegada dos peixes
Obradoiro creativo para saber como os peixes adaptanse a o medio acuático no que habitan, organizado polo Consello Superior de Investigacións Científicas (CSIC). Para nenos e nenas de 11 a 15 anos. Inscripción previa na web: www.cidadedacultura.gal (40 prazas).

17 e 24 de novembro, ás 17:00 h, na aula I

Enrólate coa robótica
Obradoiro de achegamento ao mundo da robótica con LEGO EV3, impartido pola Institución Galega da Ciencia. Para nenos e nenas de 11 a 15 anos. Inscripción previa na web: www.cidadedacultura.gal (30 prazas).

BIBLIOTECA PÚBLICA DA CORUÑA MIGUEL GONZÁLEZ GARCÉS

Todo o mes de novembro
As mulleres na ciencia
Mostra bibliográfica con motivo da celebración do Día Internacional da Muller e a Nena na Ciencia.

3 de novembro, ás 12:00 h, na ludoteca

O xogo de Nano
Contacontos para coñecer as partes do corpo ao ritmo da musica, con **Raquel Queizás**. Para nenos e nenas de 0 a 3 anos. Inscripción previa (25 prazas).

9 de novembro, ás 19:00 h, no salón de actos

A maxia da ciencia. Ciencia Show
Maxia e ciencia para amosar o lado divertido do coñecemento, con **José Antonio Godoy**. Para todos os públicos. Entrada libre ata completar a capacidade da sala.

10 de novembro, ás 12:00 h, no salón de actos

Planetario ciencia kids-fulldome space
Proxección, con deformación xeodésica dentro dunha estrutura de domo para mergullarse nun mundo de ficción. Para nenos e nenas de máis de 3 anos. Inscripción previa (25 prazas).

17 de novembro, ás 12:00 h, na ludoteca.

Contos en lingua de signos
Por membros da **Federación de persoas xordas de Galicia (FAXPG)**. Entrada libre.

24 de novembro, ás 12:00 h, na ludoteca

Rato canguro
Contacontos pola igualdade, con **Trinke trinke**. Para nenos e nenas de máis de 3 anos. Entrada libre.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE LUGO

16 de novembro, ás 18:00 h, no salón de actos

A maxia da ciencia
Maxia e ciencia para amosar o lado divertido do coñecemento, con **José Antonio Godoy**. Para nenos e nenas de máis de 4 anos. Entrada libre.

23 de novembro, as 17:30 h, Planetario ciencia kids-fulldome space

Proxección, con deformación xeodésica dentro dunha estrutura de domo para mergullarse nun mundo de ficción.
· 1ª sesión de 3 a 7 anos ás 17:30 h.
· 2ª sesión de 8 a 10 anos ás 18:30 h.
· 3ª sesión de máis de 10 anos ás 19:30 h. Inscripción previa (25 prazas).

30 de novembro, ás 18:00 h, na sala multiusos

A ilusión da ciencia
Obradoiro con **Cucarandainas**, no que descubriremos os estados da materia e os seus segredos. Para nenos e nenas de 4 a 12 anos. Inscripción previa (20 prazas).

BIBLIOTECA PÚBLICA DE OURENSE

9 de novembro, ás 18:00 h, na sala infantil

Experimentos científico...artísticos
Experimentos aptos para rapazada curiosa, con **Fatiopina**. Para nenos e nenas de 8 a 11 anos. Inscripción previa (20 prazas).

Do 10 ao 30 de novembro

Centros de interese:
As nosas científicas
Sobre mulleres científicas na biblioteca.

Rapazada curiosa
Libros científicos na sala infantil.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE PONTEVEDRA ANTONIO ODRIEZOLA

9 de novembro, ás 18:00 h, na sala de obradoiros

Ángela Ruiz Robles, precursora do libro electrónico
Contos e obradoiro de debuxo baseado na figura da inventora, con **Polo Correo do Vento**. Para nenos e nenas a partir de 3 anos. Entrada libre ata completar a capacidade da sala.

16 de novembro, ás 18:00 h, na sala de obradoiros

Cuentíficos
Contos con moita ciencia en inglés, con **Manuel Solla**. Para nenos e nenas a partir de 3 anos. Entrada libre ata completar a capacidade da sala.

30 de novembro, ás 18:00 h, na sala multiusos

A ilusión da ciencia
Obradoiro con **Cucarandainas**, no que descubriremos os estados da materia e os seus segredos. Para nenos e nenas de 4 a 12 anos. Inscripción previa (20 prazas).

30 de novembro, ás 17.30 h, e ás 19.00 h, na sala de obradoiros

Diverciencia
Obradoiro que achega a ciencia a través do descubrimento, a cargo de **Anias**. Para nenos e nenas de 6 a 12 anos. Inscripción previa (2 sesións de 15 prazas).

Todo o mes de novembro
Mostras bibliográficas
Miúdos inventos, na sala de exposicións. Sobre inventos curiosos.

Tolos polos inventos, na sala infantil.
Inventores que cambiaron o mundo, no 2º andar

BIBLIOTECA PÚBLICA DE SANTIAGO ÁNXL CASAL

Ciclo de actividades dedicadas á astronomía, en colaboración co Observatorio Astronómico Ramón María Aller, da Universidade de Santiago de Compostela.

16 de novembro, ás 18:30 h, no salón de actos

Obradoiro infantil de astronomía
Para nenos e nenas de 4 a 6 anos. Inscripción previa na biblioteca (20 prazas).

16 de novembro, ás 19:30 h, Observación do ceo nocturno con telescopio

Inscripción previa (50 prazas).

23 de novembro, ás 18:30 h, no salón de actos

Obradoiro infantil de astronomía
Inscripción previa (20 prazas).

30 de novembro, ás 18:30 h, no salón de actos

Obradoiro infantil de astronomía
Para nenos e nenas de 11 a 14 anos. Inscripción previa (30 prazas).

10 e 17 de novembro, ás 12:00 h, no salón de actos

Contando coa ciencia
Contacontos, con **Beatriz Iglesias**. Para nenas e nenos de 3 a 12 anos. Entrada libre ata completar a capacidade da sala.

17 de novembro, ás 12.00 h, no salón de actos

A maxia da ciencia
Maxia e ciencia para amosar o lado divertido do coñecemento, con **José Antonio Godoy**. Para nenos e nenas de máis de 3 anos. Entrada libre ata completar a capacidade da sala.

19 e novembro, ás 18:30 h, no salón de actos

Biotecnólogos resoven un crime na biblioteca
Obradoiro con **Manuel Vicente**, para aprender o que é a Biotecnoloxía. Para nenas e nenas maiores de 7 a 14 anos. Inscripción previa (25 prazas).

20 de novembro, ás 19.30 h, no salón de actos

A que altura está o ceo?
Charla a cargo de **Jorge Mira Pérez**. Entrada é libre ata completar a capacidade da sala.

Todo o mes de novembro
Mostra bibliográfica
Mes da Astronomía, na sala infantil

BIBLIOTECA PÚBLICA DE VIGO JUAN COMPAÑEL

Todo o mes de novembro
Mostra bibliográfica
As orixes da ciencia. Para todos os públicos.

10 de novembro, ás 12:00 h, na sala infantil

A maxia da ciencia
Maxia e ciencia para amosar o lado divertido do coñecemento, con **José Antonio Godoy**. Para nenos e nenas de máis de 3 anos. Inscripción previa (35 prazas).

14 de novembro, ás 19:00 h, na sala multiusos

Presentación da obra **Caderno de campo das illas Cies**, co seu autor **José Arca**. Para todos os públicos. Entrada é libre ata completar a capacidade da sala.

17 de novembro, ás 12:00 h, na sala infantil

Pensa e xoga. Ciencia para nenos e nenas
Obradoiro para achegarse á ciencia con **Cucarandainas**. Para nenos e nenas de 4 a 12 anos. Inscripción previa (35 prazas).

20 de novembro, ás 18:00 h, na sala infantil

Pescathlon
Con **Esther Román** (Investigadora do Centro Oceanográfico de Vigo). Para nenos e nenas maiores de 7 anos. Entrada é libre ata completar a capacidade da sala.

23 de novembro, ás 17:00 h, na sala infantil

Biodiversidade ao teu alcance
Obradoiro sobre os ecosistemas mariños nas rías galegas. Realizado pola **Unidade de Cultura Científica do CSIC**, coa participación do Instituto de Investigacións Mariñas (Vigo). Público Familiar. Entrada libre ata completar a capacidade da sala.

27 de novembro, ás 18:00 h, na sala infantil

Pesqueteca
Contacontos e actividades relacionadas coa oceanografía, con **Uxía Tenreiro** e **Marcia Ares** (Centro Oceanográfico de Vigo). Para nenos e nenas de 4 a 12 anos. Entrada é libre ata completar a capacidade da sala.

Manifiesto Luis Navarro

Desde *Divulgare* levamos dez anos tratando de achegar a ciencia e o pensamento científico á sociedade. Para iso, un grupo de científicos con ganas de lle dar a coñecer o noso traballo á sociedade apostamos naquel momento por estruturar un equipo de traballo multidisciplinar: artistas gráficos, programadores informáticos e científicos traballando xuntos para tratar de facer máis sinxela e entretida a mensaxe que transmitirle á sociedade.

Desde este grupo de persoas que teño o orgullo de dirixir na Universidade de Vigo, propuxémonos facer o que sexa para que a xente que non interacciona co mundo da ciencia habitualmente entenda un pouco mellor o que facemos os científicos co seu diñeiro. Estamos orgullosos de poder facer ciencia con diñeiro público, pero non oculto que, en moitos casos, nos xera certa frustración comprobar que moita xente non entende o traballo dos científicos nin a súa utilidade social.

E a realidade é que, neste mundo que nos tocou vivir, resulta imposible entender o grao de coñecemento que os humanos temos da vida se non é á luz do coñecemento científico que fomos acumulando. E quero resaltar o de “coñecemento científico” porque me refiro a un coñecemento adquirido tras poñer a proba e contrastar hipóteses que foron xurdindo das observacións. Neste sentido, un dos nosos principais obxectivos sempre foi tratar de explicar en que consiste o método científico e pelexar por incorporar o pensamento crítico na sociedade. Persoalmente defendo sen concesións a idea de que unha sociedade ben informada e ben educada é máis difícil de ser manipulada. Iso é o que nos fai libres como individuos e como sociedade. Liberdade, un sentimento que os humanos anhelamos desde o inicio da nosa estirpe, pero que moitas veces non sabemos como conseguir. E a cultura é un dos camiños que nos leva a un mundo onde a liberdade individual sexa respectada.

Para ser libre mediante a cultura, igual ca para facer boa ciencia, hai que ler. A era dixital instalouse nas nosas vidas con gran naturalidade para facilitarnos

moito as cousas. Pero para min, que veño dun mundo anterior, tamén trouxo un pouco de confusión. Hoxe en día é moi fácil atopar millóns de bytes de información, pero... só unha porcentaxe moi reducida deles foi sometida a unha revisión rigorosa por parte dalgún experto. Sen lle quitar mérito ningún á gran vantaxe que esta revolución intelectual está a supoñer para o avance da cultura na sociedade, persoalmente ségueme gustando informarme en medios que foron sometidos a algún proceso de revisión antes de que cheguen ás miñas mans. Neste sentido, a información que me gusta engulir está nas bibliotecas, eses olimpos de paz nos que aínda un pode concentrarse facilmente na lectura.

Na miña profesión, como docente e investigador, sempre me preocupei de manter unha boa biblioteca persoal, por gusto pero tamén como parte do meu labor docente/educador. Crecer intelectualmente rodeado de libros e revistas na miña casa ou no meu traballo axudou a crear esa atmosfera que cos anos me serviu de inspiración para xerar moitas hipóteses de traballo e mesmo plans de vida. Co tempo tiven a enorme fortuna de poder canalizar a miña vida profesional e familiar polo carreiro que marcaron moitas daquelas lecturas que devoraba sendo mozo. Dalgunha maneira, a miña vida está a ser o reflexo ou a continuación do que lin neses libros que tanto me inspiraron. Hoxe en día síntome unha persoa

libre, orgullosa de poder visitar e explorar moitos países e ecosistemas cos que comecei a soñar cando lía libros da colección denominada Xoias literarias xuvenís, primeiro, e as obras do fenomenal oceanógrafo Jacques-Yves Cousteau que me abriron unha xanela a un mundo descoñecido e me alimentaron a ansia de descubrir e explorar. A estas alturas da miña vida, teño a convicción de que, se de mozo na miña casa non circulasen aquelas coleccións de libros que tan ben souberon elixir os meus pais para crear esa atmosfera positiva cara ao descubrimento da vida, a paixón coa que enfrontei todo na miña vida, e que ao cabo marcou a miña traxectoria vital, non existiría.

Persoalmente débolles moito a eses libros e bibliotecas que me acompañan nesta viaxe que é a vida na que vou trasladando historias que me gustan en soños que cumprir, e algúns deles en realidade que me enchen plenamente.

Por iso, só podo recomendarvos que aproveitades estas institucións do coñecemento que, afortunadamente, temos á nosa disposición para ir creando a vosa propia historia vital. E se o facedes utilizando libros e traballos científicos, tede a seguridade de que os cimentos da vosa construción serán máis sólidos.

Luis Navarro
Profesor titular de Bioloxía da Universidade de Vigo

